

Müstəqilliyimizin və ərazi bütövlüyümüzün qarantı

Dövləti yenilməz edən onun iqtisadi qüdrəti və güclü ordusudur. Bunlar həm də dövlətin müstəqilliyinin, təhlükəsizliyinin etibarlı təminatçısıdır. Ona görə də yeni yaranan dövlətlər ilk olaraq iqtisadiyyatlarını və ordu quruculuğu məsələlərini önə çəkirlər.

Ordumuzun yaranma və formalaşma tarixini vərəqlədikcə qürur hissləri keçiririk. Şərqdə ilk demokratik dövlət olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin xalqımızın tarixində özünəməxsus rolu və mirası var. 1918-ci il iyunun 26-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Nazirlər Şurasının qərarı ilə Əlahiddə Azərbaycan Korpusu yaradıldı. Bu qərar Şərqi ilk demokratik hökumətinin öz ordusunu yaratmasına hüquqi əsas verdi. Həmin il mayın 28-də qəbul edilmiş "İstiqlal bəyannaməsi"ndə qeyd edilirdi ki, Azərbaycan özünü xarici müdaxilələrdən müdafiə etmək, daxili düşmən qüvvələrini zərərsizləşdirmək üçün nizami orduya malik olmalı, özünün silahlı qüvvələrini yaratmalıdır.

Hələ Türkiyə hərbi qüvvələri Azərbaycanda olarkən başlamış ordu quruculuğunu yenidən canlandırmaq və onu daha səmərəli aparmaq üçün 1918-ci il oktyabrın 23-də respublika hökumətinin iclasında Hərbi Nazirliyin yaradılması qərara alındı. Nazirlər Şurası tərəfindən belə bir qərar 1918-ci il noyabrın 1-də imzalandı. Yeni şəraitdə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün qorunması tamamilə Hərbi Nazirliyin üzərinə düşməli idi. Bu struktur hökumətin qarşısında dayanan tarixi vəzifələrin həllində çox mühüm rol oynadığından ona rəhbərliyi ilk vaxtlar Nazirlər Şurasının sədri Fətəli Xan Xoyski öz üzərinə götürdü. Tam artilleriya generalı Səməd bəy Mehmandarov nazir müavini təyin edildi və nazirliyin formalaşdırılması ona tapşırıldı.

Hərbi Nazirlik bərpa edildikdən sonra bu istiqamətdə müəyyən çətinliklər də özünü göstərirdi. Türk qoşunları Azərbaycanı yenidən tərk etdilər. Cümhuriyyət ordusu quruculuğunun ilkin mərhələsi türk hərbiçilərinin rəhbərliyi altında aparıldığından ordu daxilində onların dəst-xəti qalmaqda idi. Digər tərəfdən cümhuriyyət ordusunda xidmət edən yüksək-rütbəli zabıtların demək olar hamısı xidməti çar ordusu sıralarında keçmişdilər ki, bu da onların ruhuna təsirsiz ötürməmişdi. Cümhuriyyət ordusunun milli dəyərlər üzərində formalaşdırılması üçün, ilk növbədə, bu təsirlərin Azərbaycan şəraitinə uyğun gəlməyən tərəfləri aradan qaldırılmalı idi. Ordu quruculuğuna türk və rus təcrübəsinin güclü təsirə malik olmasına baxmayaraq, böyük əziyyətlər hesabına Azərbaycanda milli zəminə söykənən ordu formalaşdırıldı.

Amma təəssüflər olsun ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti gərgin və mürəkkəb ictimai-siyasi şəraitdə cəmi 23 ay yaşaya bildi. Böyük çətinliklə, əzabla qurulmuş cümhuriyyət Rusiyada çevriliş yolu ilə hakimiyyətə gəlmiş bolşeviklərin hücumu nəticəsində süquta uğradıldı. Cümhuriyyət məcburi yolla devrilsə də, istiqlal ideyası heç vaxt yenilmədi, o illər ürəklərdə və qəlblərdə yaşadı. Buna görə də 1991-ci ildə sovet imperiyasının dağılması ilə Azərbaycan yenidən öz müstəqilliyini elan etdi.

Bundan sonra ölkəmizdə başqa sahələrdə olduğu kimi, ordu quruculuğu istiqamətində işlərə başlandı. Yenidən müstəqilliyini əldə etmiş dövlət üçün

ordu qurmaq elə də asan iş deyildi. Keçmiş ittifaq ordusundan qalan texnikaların, silahların əksəriyyəti işlək vəziyyətdə deyildi. Bir tərəfdən də erməni işğalçıları Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda tez-tez təxribatlar törədirdilər. Qəsbkarlar həmin ərazilərdə azərbaycanlılar yaşayan kəndlərə hücum edir, evləri yandırır, sakinlərini gülləbaran edirdilər. Düşmən hücumlarının qarşısının alınması üçün ordunun yaradılmasına böyük ehtiyac var idi. İlk vaxtlar işğalçıların qarşısının alınması məqsədilə könüllü batalyonlar təşkil olundu. Amma onların arasında vahid komandanlıq yox idi. Buna görə də erməni işğalçıların qarşısının alınmasında müəyyən çətinliklər yaranırdı.

Ordu quruculuğunda əsaslı dönüş və quruculuq işləri yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1993-cü il iyunun 15-də xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdışından sonra başladı. Torpaqlarımızın keşiyində dayanan ordu vahid komandanlıq prinsipi ilə formalaşdırıldı. Könüllü batalyonlar ləğv edildi, nizami hərbi hissə və birləşmələr yaradıldı. Bundan sonra dünya təcrübəsindən istifadə edərək ordu quruculuğuna elmi prinsiplərlə yanaşıldı, silahlı qüvvələr siyasi təsir və proseslərdən kənarlaşdırıldı. Bütün bunların nəticəsində erməni qəsbkarlarının hücumları dayandırıldı, döyüşlərdə ciddi dönüş yarandı. Ardınca Ulu Öndər ordu ilə xalq arasındakı əlaqələri yüksək səviyyəyə qaldırdı. Ölkənin müstəqilliyinin təminatçısı olan ordu dövlətin gündəlik qayğısı ilə əhatə edildi. Dövlətin və xalqın mənafələrinə cavab verən hərbi siyasət müəyyənləşdirildi, ölkənin yetərli müdafiə qabiliyyətinin yaradılması üçün uğurlu addımlar atıldı, əməli işlər görüldü.

Ulu Öndər Heydər Əliyev hələ Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövründə respublikada hərbi kadrların hazırlanması məqsədilə mühüm islahatlar həyata keçirmişdi. 1971-ci ildə Azərbaycanda hərbi kadrlar hazırlayan Cəmişid Naxçıvanski adına Hərbi Lisey yaradılmışdı. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü sayəsində azərbaycanlı gənclərin keçmiş Bakı Ali Birləşmiş Komandanlıq və Bakı Ali Hərbi Dənizçilik məktəblərində (indiki Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut) oxuması, eləcə də artıq tarixə qovuşmuş SSRİ-nin digər ali hərbi məktəblərinə güzəştli şərtlərlə qəbul olunmasına geniş imkanlar yaranmışdı.

Müstəqillik dövründə Ulu Öndər ordunun texniki cəhətdən inkişafı ilə yanaşı, şəxsi heyətin vətənpərvərlik hissini və döyüş ruhunu yüksəltmək üçün ordu sıralarında ideoloji işin aparılmasına yüksək dəyər verirdi. Ümummilli Lider bu barədə demişdir: "Orduda xidmət etmək hər bir azərbaycanlının şərəfli borcudur. Orduda xidmət edən, əsgərlik borcunu yerinə yetirən gənclər xalqımızın, cəmiyyətimizin içərisində hörmətli, dəyərli insanlardır. Həyatını bu şərəfli peşəyə - ölkəni, Vətəni qorumaq peşəsinə həsr edən zabıtlar, hərbiçilər Azərbaycan xalqının daim hörmət və ehtiramını qazanacaqlar".

Ümummilli Liderin uzaqgörənliklə başladığı ordu quruculuğu prosesini

onun siyasi varisi, layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirdi. Prezident seçildikdən sonra cənab İlham Əliyev ordunun NATO standartlarına uyğun qurulması üçün qardaş Türkiyə ilə hərbi əməkdaşlığı daha da genişləndirdi. Ordunun ən müasir silahlarla təchiz edilməsi Ali Baş Komandanın daim diqqət mərkəzində oldu. Görülən bütün bu səmərəli işlər Azərbaycan Ordusunu daha da gücləndirdi, beynəlxalq aləmdə çəkisini artırdı.

2011-ci il iyunun 26-da Bakıda Silahlı Qüvvələr Günü və müstəqilliyimizin bərpasının 20 illiyi, 2013-cü ildə isə Silahlı Qüvvələr Günü'nün yaranmasının 95 illiyi münasibətilə hərbi parad keçirildi. Bu parad Azərbaycan Ordusunun gücünü bütün dünyaya göstərdi. Göstərdi ki, gündən-günə qüdrətlənən Azərbaycan Ordusu erməni işğalında qalmış ərazilərini azad etməyə qadir və hazırdır.

Dünya Azərbaycan Ordusunun gücünü 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində əyani gördü. Daim işğalçılıq xəyalları ilə yaşayan Ermənistan silahlı qüvvələrinin cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində törətdiyi təxribatlara Azərbaycan Ordusu sürətli, qarşısıalınmaz əks-hücum əməliyyatları ilə cavab verdi. Erməni işğalçıları onlarla döyüş mövqeyini atıb qaçdı. Cəbhənin Füzuli, Cəbrayıl və Ağdərə rayonlarının uzun illər işğal altında qalmış əraziləri qəsbkarlardan azad olundu. Şanlı Azərbaycan Ordusu uğurla başa çatdırdığı Aprel döyüşləri ilə xalqımıza qələbə sevinci yaşatdı.

2020-ci il isə ordumuzun tarixinə qızıl hərflərlə yazıldı. Həmin il sentyabrın 27-də erməni təxribatı nəticəsində İkinci Qarabağ müharibəsi başladı. Şanlı Azərbaycan Ordusu Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi altında 44 gün ərzində 30 ilə yaxın erməni işğalında qalmış ərazilərimizi azad etdi. Azərbaycanın zabıt və əsgərləri torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə böyük hünər və qəhrəmanlıqlar göstərdilər. Ermənilərin əvvəlki illər "məğlubedilməz" hesab etdikləri "ordu"su darmadağın olundu, işğalçılar ağ bayraq qaldırmağa məcbur edildilər. Azərbaycan Ordusunun 2023-cü il sentyabrın 19-20-də Qarabağda erməni separatizminə qarşı keçirdiyi lokal xarakterli antiterror əməliyyatı da uğurla başa çatdı. Bu əməliyyat nəticəsində erməni separatizminə, erməni vandalizminə son qoyuldu. Azərbaycanın suverenliyi bərpa olundu, tarixi ədalət zəfər çaldı.

Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilən bir-birindən uğurlu islahatlar, İkinci Qarabağ müharibəsində erməni işğalçıları üzərində qazanılan Zəfər bir daha sübut etdi ki, müstəqilliyimizin ən etibarlı təminatçısı Silahlı Qüvvələrimizdir. Bu gün Qafqazda ən müasir və güclü ordu hesab olunan Azərbaycan Ordusu zaman keçdikcə daha da güclənəcək, qüvvətlənəcək. Həmişə, hər an ölkəmizin ərazi bütövlüyünü, müstəqilliyini qorumağa qadir və hazır olacaq.

*Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"*